

Dr hab. Dorota Kozieł, prof. UJK
Katedra Pielęgniarstwa i Położnictwa
Collegium Medicum
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

RECENZJA

Osiągnięcia naukowego, aktywności naukowej oraz dorobku
dydaktycznego i organizacyjnego

Pani dr Iwony Bodys-Cupak

w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk
medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o zdrowiu

Recenzję sporządzono na podstawie dokumentów przesłanych przez Radę Dyscypliny
Nauki o Zdrowiu Uniwersytetu Jagiellońskiego: 1. Kopia dokumentu potwierdzającego
posiadanie stopnia doktora nauk medycznych w dyscyplinie biologia medyczna

2. Zaświadczenia o ukończonych kursach i szkoleniach
3. Autoreferat
4. Wykaz publikacji stanowiących osiągnięcie naukowe
5. Oświadczenia współautorów cyklu publikacji
6. Analiza bibliometryczna opublikowanych prac sporządzona przez Bibliotekę
Medyczną UJ
7. Wykaz publikacji poza cyklem stanowiącym osiągnięcie naukowe
8. Wykaz certyfikatów potwierdzających udział w konferencjach naukowych
9. Wykaz certyfikatów i zaświadczeń potwierdzających realizowane projekty badawcze,
staże i współpracę badawczą
10. Wykaz nagród i wyróżnień
11. Wykaz wykonanych recenzji

Pani dr Iwona Bodys-Cupak jest magistrem pielęgniarstwa, specjalistką w dziedzinie
pielęgniarstwa nefrologicznego, absolwentką studiów podyplomowych w zakresie wychowania
prorodzinnego na Wydziale Pedagogicznym w Wyższej Szkole Pedagogicznej im. KEN w
Krakowie. Stopień doktora nauk medycznych uzyskała w 2006 roku na Wydziale Ochrony
Zdrowia Uniwersytetu Jagiellońskiego na podstawie rozprawy doktorskiej „Zmiany stylu życia
pacjentów po zabiegach kardiochirurgicznych a stan ich zdrowia” napisanej pod kierunkiem prof.

Tomasza Brzostka. Ukończyła szereg kursów i szkoleń, które miały na celu rozwój kompetencji zawodowych oraz doskonalenie warsztatu naukowego i dydaktycznego.

Od 2004 roku jest zatrudniona w Pracowni Teorii Podstaw Pielęgniarstwa, Instytutu Pielęgniarstwa i Położnictwa, Wydziału Nauk o Zdrowiu, Collegium Medicum, Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie na stanowisku asystenta a następnie adiunkta i od 2022 r. profesora uczelni.

Ocena osiągnięcia naukowego, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.)

Habilitantka jako osiągnięcie naukowe przedstawiła cykl publikacji składający się z 5 prac oryginalnych opatrzonych wspólnym tytułem „Uwarunkowania radzenia sobie ze stresem studentów pielęgniarstwa w czasie zajęć praktycznych w środowisku klinicznym”.

Wszystkie prace zostały opublikowane w latach 2016-2022 w czasopismach o zasięgu międzynarodowym, a habilitantka jest pierwszym i korespondencyjnym autorem zgłoszonych do oceny prac. Łączna wartość współczynnika wpływu IF dla cyklu publikacji wynosi 17,757 i 445 pkt MNiSW/MEN.

Cykl publikacji stanowi spójną całość skoncentrowaną wokół zagadnienia radzenia sobie ze stresem studentów pielęgniarstwa w trakcie zajęć praktycznych w szpitalu.

Kształcenie praktyczne studentów kierunków medycznych, w tym pielęgniarek jest związane już od pierwszego roku studiów z obecnością w środowisku opieki i leczenia chorego człowieka. Student musi się szeregiem umiejętności, w tym: interpersonalnych, wrażliwością, gotowością niesienia pomocy. Niewątpliwie zajęcia praktyczne generują poczucie stresu u studentów, a jego nasilenie może być zależne od zasobów osobistych, warunków pracy i umiejętności dydaktycznych nauczycieli. Z tego punktu widzenia podjęty przez habilitantkę temat badań, zmierzający do poznania czynników odpowiedzialnych za nasilenie stresu związanego z zajęciami klinicznymi oraz sposobów radzenia sobie ze stresem uważam za ważny, a wyniki konieczne do wykorzystania podczas organizacji praktycznej nauki zawodu.

Wyniki badań pozwoliły stwierdzić, że nasilenie odczuwanego przez badanych studentów stresu i poczucie ich własnej skuteczności były wysokie. Osoby o niskim nasileniu odczuwanego stresu miały istotnie wyższe poczucie własnej skuteczności. Studenci odczuwający wysokie nasilenie stresu częściej niż pozostali twierdzili, że sytuacja trudna podczas zajęć praktycznych związana była z nawiązaniem kontaktu z pacjentami. Poczucie skuteczności i zadowolenia z siebie, poprawa koncentracji oraz uruchomienie mechanizmów radzenia sobie może sprzyjać lepszym wynikom w nauce i satysfakcji z zawodu. Pośrednio zaś poprawi to jakość pracy i bezpieczeństwo pacjentów.

Poziom odczuwanego przez studentów stresu może być zależny od kompetencji opiekuna zajęć praktycznych i ogólnego zadowolenia z praktyki. Dlatego słusznie Habilitantka poszukiwała narzędzi do oceny tych czynników. Przeprowadzona walidacja Inwentarza CLEI19 (Abbreviated Clinical Learning Environment Inventory) miała na celu adaptację do warunków polskich narzędzia służącego oceny postrzegania środowiska nauczania w oddziale klinicznym. Badania wykazały, że zaadaptowany do polskich warunków kulturowych kwestionariusz charakteryzuje się satysfakcjonującymi właściwościami psychometrycznymi (trafnością i rzetelnością). Ocena środowiska nauczania praktycznego studentów jest koniecznym elementem oceny procesu dydaktycznego. Uważam, że kwestionariusz może być w przyszłości rekomendowany do wykorzystania w procesie ewaluacji jakości kształcenia na kierunku pielęgniarstwo.

Celowe było dążenie autorki do poznania psychospołecznych zmiennych różnicujących strategie radzenia sobie ze stresem studentów studiów pierwszego stopnia na kierunku pielęgniarstwo. Wyniki badań wykazały, że aktywne strategie radzenia sobie ze stresem były istotnie częściej stosowane przez badanych studentów z większym poczuciem własnej skuteczności, większym poczuciem satysfakcji życiowej i dyspozycyjnym optymizmem. Zachowania unikowe były istotnie częściej stosowane przez badanych o niskim poczuciu własnej skuteczności, niskim poziomie dyspozycyjnego optymizmu, niskim poczuciu satysfakcji życiowej oraz słabym wsparciem ze strony nauczyciela. Te wyniki zostały potwierdzone i uzupełnione w kolejnej pracy przedstawionej do oceny „Psychosocial determinants of stress perceived among Polish nursing students during their education in clinical practice”. Habilitantka udowodniła, że nasilenie odczuwanego stresu przez studentów pielęgniarstwa jest zależne od wielu czynników, a wśród nich: poczucia własnej skuteczności, poczucia satysfakcji z życia, poziomu samooceny, orientacji życiowej czy poziomu wsparcia udzielanego przez nauczyciela w czasie zajęć praktycznych w placówkach ochrony zdrowia.

Naturalną konsekwencją zainteresowań autorki stresem wśród studentów pielęgniarstwa była ocena nasilenia odczuwanego stresu podczas epidemii wirusa SARS-CoV2. Studenci, którzy odczuwali stres o wysokim nasileniu, istotnie częściej doświadczali zaburzeń snu niż ci, którzy doświadczali stresu o niskim lub przeciętnym nasileniu. Studenci pielęgniarstwa w obliczu pandemii, podobnie jak personel medyczny, doświadczali stresu i byli narażeni na rozwój wielu zaburzeń oraz ograniczenia w funkcjonowaniu biopsychospołecznym.

Poza zakwalifikowanymi do ceny artykułami naukowymi stanowiącymi cykl publikacji Habilitantka przedstawiła 12 tytułów prac nawiązujących tematycznie do omawianego problemu badawczego, co świadczy o doświadczeniu i konsekwencji badawczej autorki.

Wybrany przez Habilitantkę temat eksploracji naukowych nie jest zupełnie nowy. W bazie Scopus tylko za 2022 rok możemy odszukać około 200 pozycji nawiązujących do badania stresu studentów pielęgniarstwa. Wiele ostatnio publikowanych badań nawiązuje do konieczności pracy w warunkach pandemii COVID19. Znacznie mniej prac opiera się o badanie polskich studentów, którzy funkcjonują w odmiennych realiach systemu ochrony zdrowia. Przedstawiony do oceny cykl publikacji uważam jednak za ważny z uwagi na znaczący walor poznawczy i wdrożeniowy. Opublikowane prace stanowią autentyczny ciąg logiczny. Wyniki badań są spójne i wskazują na obszary generujące stres związany z zajęciami klinicznymi wśród studentów pielęgniarstwa. Opublikowane wnioski powinny być uwzględnione podczas modyfikacji standardów kształcenia, które powinny zawierać treści odnoszące się do zidentyfikowanych czynników stresujących podczas kształcenia praktycznego. Wyniki mogą być wykorzystane także do doskonalenia jakości kształcenia praktycznego. Zwalidowany Inwentarz CLEI-19 powinien być rekomendowany przez instytucje akredytujące do oceny kształcenia praktycznego w placówkach ochrony zdrowia.

Uzyskane wyniki badań przedstawione w cyklu publikacji „Uwarunkowania radzenia sobie ze stresem studentów pielęgniarstwa w czasie zajęć praktycznych w środowisku klinicznym” stanowią istotny wkład w rozwój dyscypliny nauki o zdrowiu, mają istotny walor poznawczy i wdrożeniowy.

Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej Pani dr Iwona Bodys-Cupak jest autorką i współautorką 65 prac oryginalnych i 3 prac poglądowych oraz 1 redakcji podręcznika i autorem 37 rozdziałów w monografiach naukowych i podręcznikach na łączną liczbę punktów z wyłączeniem publikacji stanowiących osiągnięcie naukowe 37, 1 14 IF i 2068 pkt MEiN. Liczba cytowań 83. Współczynnik Hirscha wynosi 5. Działalność naukowa skupiona jest wokół trzech obszarów badawczych:

1. Nowoczesne nauczanie i ocenianie w pielęgniarstwie — opublikowano 26, w tym głównie rozdziałów w podręcznikach dla studentów pielęgniarstwa oraz 5 artykułów naukowych. Współautorami prac są również osoby spoza jednostki naukowej autorki, co świadczy o nawiązaniu współpracy naukowej.
2. Kulturowe i religijne aspekty opieki nad pacjentem — przedstawiono 17 opracowań, których celem była ocena i pomiar kompetencji kulturowych oraz inteligencji kulturowej studentów pielęgniarstwa i personelu medycznego. W tym obszarze mieszczą się prace przekrojowe, oceniające postawy pielęgniarek wobec różnic kulturowych i różnych społeczności przeprowadzone na dużej grupie pielęgniarek (1271) przez zespół badaczek.

3. Wybrane uwarunkowania opieki nad pacjentem dorosłym — Habilitantka »mieniła 30 prac dotyczących m.in.: zachowań zdrowotnych, zaburzeń odżywiania, jakości życia, odczuwania niepokoju i lęku przez pacjentów, akceptacji choroby czy satysfakcji z opieki pielęgniarskiej jak również procesu starzenia się.

Pani dr Iwona Bodys- Cupak uczestniczyła w Europejskich projektach Erasmus+.

- "GivingCare - Empowering Personal Caregivers and Personal Assistants by developing Technical, Soft and Digital Skills" (KA203-06DF1039) (2020-2023). Głównym celem projektu jest wzmocnienie pozycji formalnych i nieformalnych opiekunów osób starszych oraz

innych pracowników ochrony zdrowia odpowiedzialnych za opiekę nad osobami niesamodzielnymi. W projekcie bierze udział 5 krajów (Portugalia, Hiszpania, Belgia,

Słowenia, Polska). Habilitantka jest członkiem zespołu badawczego.

- JBI Evidence Implementation Project (EICP) Erasmus + 2020-1-DE01-KA203-005669

(2020-2022). W projekcie uczestniczą przedstawiciele krajów europejskich (Niemcy — lider, Chorwacja, Czechy i Polska). Głównym celem tego projektu jest zmniejszenie luki między wynikami badań naukowych a praktyką w opiece zdrowotnej oraz wspieranie międzynarodowej współpracy specjalistów w opiece zdrowotnej. W ramach tego projektu Habilitantka jest członkiem zespołu odpowiedzialnego za realizację projektu implementacji

pt.: "Pressure ulcers. Unification of the classification of pressure ulcers among the healthcare organizations: a best practice implementation project" oraz kierownikiem zespołu odpowiedzialnego za realizację projektu implementacji pt.: "Falls risk assessment. Unification of falls risk assessment at admission to the hospital: best practice implementation project".

Europejski projekt Erasmus-Edu-2022-Pi-All-Inno Partnerships for Innovation "Alliances Video-modelling approach applied to the initial and continuous professional development of surgeries teams" — projekt złożony (2023-2025). W projekcie zaplanowano udział 4 krajów europejskich (Portugalii, Słowenii, Hiszpanii oraz Polski). Celem tego projektu wykorzystania praktyk modelowania wideo podczas kształcenia pielęgniarek na każdym etapie kształcenia. Habilitantka pełni funkcję kierownika projektu w Polsce.

Podsumowując udział Pani dr Iwony Bodys-Cupak w projektach zagranicznych należy wskazać, że program Erasmus+ jest programem Unii Europejskiej w dziedzinie edukacji i szkoleń, ale biorąc pod uwagę cele realizowanych projektów zmierzające do wdrażania wyników badań naukowych do praktyki i współpracę zespołów międzynarodowych zaangażowanie Pani Doktor w realizację projektów uważam za bardzo cenne i świadczące o

umiejętności nawiązania kontaktów naukowych. Na tej podstawie stwierdzam spełnienie wymogu prowadzenia istotnej aktywności naukowej w więcej niż jednej instytucji naukowej, w tym zagranicznej.

Pani dr Iwona Bodys-Cupak pełniła funkcję kierownika 3 projektów naukowych w latach 2015-2022 finansowanych ze środków wewnętrznych uczelni. Była członkiem 6 zespołów badawczych realizujących projekty w latach 2017-2022. Tematyka projektów nawiązuje do omówionych wcześniej obszarów zainteresowań naukowych.

Habilitantka wymieniła w autoreferacie współpracę od 2021 roku z University of Split School of Medicine w realizacji projektu Quality appraisal of clinical guidelines and recommendations on prevention of surgical site infections: a cross-sectional study. Koordynator badań: Ivana Radman (Medical High School Split). W dokumentacji nie odnalazłam jednak żadnego zaświadczenia potwierdzającego współpracę, a autorka nie opisuje również realizowanych zadań w tym projekcie. Odbyła miesięczny staż krajowy w Zakładzie Opieki Paliatywnej Instytutu Matki i Dziecka w Warszawie w dniach od 02.01. do 31.01. 2004 roku. W dniach 12.12 do 17.12.2016 roku odbyła staż szkoleniowy z zakresu edukacji medycznej w Uniwersytecie Maastricht oraz Hogeschool Zuyd w Zuyd University of Applied Sciences.

Celem projektu było zapoznanie się z nowoczesnymi metodami nauczania i oceniania, m.in.. Video Assessment of Clinical Performance, Problem Based Learning, Work Place Based Assessment, Eportfolio. Z uwagi na tematykę prowadzonych badań przez Habilitantkę, udział w stażu należy uznać za istotny i zapewne został wykorzystany w dalszej pracy naukowej.

Habilitantka brała czynny udział w 20 konferencjach i kongresach naukowych krajowych i zagranicznych. Jest członkiem Polskiego Towarzystwa Pielęgniarskiego (PTP) i European Transcultural Nursing Association (ETNA). Nagradzana dwukrotnie za działalność dydaktyczną Nagrodą Rektora. W 2022 r. otrzymała nagrodę indywidualną Rektora III stopnia za osiągnięcia naukowe.

Podsumowując stwierdzam, że Pani dr Iwona Bodys- Cupak wykazuje się istotną aktywnością naukową prowadzoną we współpracy z innymi ośrodkami naukowymi.

Ocena osiągnięć dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę

Pani dr Iwona Bodys-Cupak jest wysoko ocenianym przez studentów nauczycielem akademickim. Stale podnosi kompetencje dydaktyczne i uczestniczy w szkoleniach i kursach. Jest współredaktorem podręcznika „Bezpieczeństwo pacjenta w opiece zdrowotnej” . Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2022, autorem i współautorem 36 rozdziałów w monografiach i podręcznikach. Była promotorem 158 prac licencjackich i 143 prac magisterskich.

Habilitantka wykazuje się dużym zaangażowaniem w prace organizacyjne. Jest członkiem zespołów zadaniowych, Rady Wydziału, Rady Instytutu Pielęgniarstwa i Położnictwa Wydziału Nauk o Zdrowiu UJ CM i Rady Dyscypliny Nauki o Zdrowiu. Była członkiem Komitetu Naukowego 10 konferencji naukowych oraz zastępcą przewodniczącej komitetu organizacyjnego Międzynarodowej Konferencji naukowo-szkoleniowa. Innowacyjność w kształceniu, praktyce pielęgniarskiej i badaniach naukowych. 90-lecie powstania Uniwersyteckiej Szkoły Pielęgniarek i Opiekunek Zdrowia w Krakowie, I I-12.09.201 5.

Recenzowała 28 artykułów naukowych w języku angielskim. Jest członkiem komitetów redakcyjnych czasopism: BMC Nursing oraz Journal of Education in Science, Environment and Health (JESEH).

Podsumowując, oceniam bardzo wysoko działalność dydaktyczną Habilitantki oraz wysoko zaangażowanie w działalność organizacyjną i popularyzującą naukę.

Konkluzja

Stwierdzam, że przedstawiony mi do oceny dorobek naukowy, dydaktyczny i organizacyjny Pani dr Iwony Bodys — Cupak spełnia warunki określone w art. 219 ust. 1 pkt 1 3 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce (dz. U. 2021 r. poz. 478 z późn. zm.) i stanowi istotny wkład do dyscypliny nauki o zdrowiu.

Biorąc powyższe mam zaszczyt przedstawić Wysokiej Radzie Dyscypliny Nauk o Zdrowiu Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie mój pozytywny wniosek i rekomendacje o przeprowadzenie dalszych etapów postępowania habilitacyjnego Pani dr Iwony Bodys — Cupak.

PROREKTOR ds. medycznych
dr hab . n. o zdr. Dorota Koziół, prof. UJK